

компанії, і як будь-яка методика, вони мають певні недоліки. Аналогічно із загальною оцінкою діяльності основних показників фінансово-господарської діяльності компанії.

Отже, для поліпшення показників фінансового стану ПрАТ «СК «Юнівес» необхідно створити певні умови, зокрема: розвиток та розширення всіх видів страхування завдяки впровадженню новітніх технологій (на прикладі досвіду вітчизняних та зарубіжних компаній); упровадження нових видів страхових послуг (що буде сприяти більшій диверсифікованості страхового портфелю); повне обслуговування потреб клієнтів (за допомогою розширення користування електронного полісу та вдосконалення системи лояльності для клієнтів); зміцнення та вдосконалення організаційно-територіальної мережі (залучення нових партнерів та перестраховиків); впровадити маркетингові заходи.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базилевич В. Д. Базилевич К. С. Страхова справа. Київ : Тов-во «Знання»: КОО, 2002. 203 с.
2. Вовчак О. Д. Страхування: навч. посіб. Львів: Новий Світ-2000, 2006. 480 с.
3. Горбач Л.М. Страхова справа: навч. посіб. Київ: Кондор, 2003. 252с.
4. Гаманкова О.О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2007. 328с.
5. Землячова О. А. Оцінка фінансового стану страховика та шляхи його поліпшення. *Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції*. 2014. № 2. С. 54–66.
6. Шевчук О. Оцінка фінансового стану та ефективності діяльності страхових компаній України. *Регіональна економіка*. 2005. № 11. С. 137 – 142.
7. Осадець С. С. Страхування: підручник. Київ: КНЕУ, 2002. 599 с.
8. Плиса В. Й. Управління фінансовою стійкістю страховика. *Фінанси України*. 2001. № 9. С. 136 – 143.
9. Офіційний сайт ПрАТ «СК «UNIVES» URL : <https://unives.com.ua> (дата звернення 25.09.2018).
10. Закон України «Про страхування» від 07.03.1996 р. в редакції від 01.01.2017 р. № 1792-VIII. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/> (дата звернення 25.09.2018).
11. Розпорядження Держфінпослуг "Рекомендації щодо аналізу діяльності страховиків" від 17.03.2005 р., № 3755. URL: Доступний з expert-rating.com (дата звернення 25.09.2018).
12. Бабенко-Левада В.Г. Процес пошуку оптимальних умов трансформації страхового ринку в умовах фінансової нестабільності. *Ефективна економіка*. 2015. № 3. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua> (дата звернення 25.09.2018).

УДК 336.7:004.738.5:339.371.4(477)

СУЧАСНИЙ СТАН ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ ТА РЕГУЛЮВАННЯ КРИПТОВАЛЮТ У СВІТІ

Батракова Т.І., к.е.н., ст.викладач, Синьоока Д.В.

*Запорізький національний університет,
Україні, 69000, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66*

daria19synioka@gmail.com

У статті розглядається сучасний стан та перспективи розвитку електронних грошей в Україні. Зокрема, було встановлено, що розвиток найновішої електронної форми грошей призводить до того, що гроші втрачають свою фізичну форму і перетворюються на інформаційний ресурс, стає віртуальною реальністю, яка створена за допомогою технологічних пристроїв. Дається стислий екскурс по розвитку криптовалюти, Представлено теоретичне осмислення нового виду цифрових грошей. Сьогодні в світі немає єдиного трактування криптовалюти – в одних джерелах вона трактується як валюта, в інших як товар або сировину. Деякі автори появу і використання біткоїнів (основна криптовалюта) розглядають як еволюцію світової фінансової системи.

Досліджено історію походження криптовалюти, відмінні риси криптовалюти від звичайної валюти, охарактеризовано їх правовий статус, специфіку їх використання і ставлення до них уряду різних країн. Результати аналізу вітчизняної та іноземної нормативно-правової бази показують, що національне законодавство відстає від швидкого розвитку відносин у сфері обігу електронних платіжних інструментів в Україні. Суб'єкти, що здійснюють операції з електронними грошима (емітентом електронних грошей, оператором, агентами, торговцями та користувачами), можуть здійснювати їх лише згідно з правилами, затвердженими Національним банком України. Водночас, Національний банк України не схвалив правила використання електронних грошей WebMoney Transfer, Internet. Гроші, VkrMoney, RBKMoney, Яндекс. Гроші, QJWI, E-gold.

Ключові слова: електронні гроші, електронні платежі, електронний кошук, емітент, гроші в Інтернеті, інтерактивна торгівля.

THE MODERN STATE OF ELECTRONIC MONEY AND REGULATION CURRENT IN THE WORLD

Batrakova T.I., PhD in economics, Syniooka D.V.

*Zaporizhzhya National University
Ukraine, 69000, Zaporizhzhya, Zhukovsky str., 66*

The article considers the current state and development outlook of electronic money systems in Ukraine. In particular, it has been found out that development of the electronic form of money, which is the most modern one, leads to a situation where money loses its physical form and is transformed into an information resource, becomes a virtual reality created with the help of technological devices. The author gives a brief excursus on the crypto-currency development, the theoretical understanding of a new kind of digital money. Today in the world there is no single interpretation of the cryptocurrency, in some sources it is treated as a currency, others as a commodity or raw material. The appearance and use of Bitcoin (the main crypto-currency) are considered by some authors as the evolution of the global financial system. The history of the crypto-currency origin, the distinctive features of cryptocurrency from the usual currency, the specifics of their use and relation to these governments are investigated and characterized by their legal status. The results of an analysis of national and foreign regulatory and legal framework show that national legislation lags behind the fast development of relations in the area of circulation of electronic payment instruments in Ukraine. Entities performing transactions with electronic money (issuer of electronic money, operator, agents, traders and users) may carry them out only according to the rules approved by the National Bank of Ukraine. At the same time, the National Bank of Ukraine has not approved the rules of using electronic money of WebMoney Transfer, Internet. Money, VkrMoney, RBKMoney, Yandex. Money, QJWI, E-gold.

Key words: electronic money, electronic means of payment, electronic wallet, issuer, Internet money, interactive trade.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Розвиток економічних відносин супроводжується виникненням нових форм розрахунків між суб'єктами економічних відносин. Позитивна динаміка збільшення Інтернет-аудиторії, розвиток та наростання темпів інтерактивної торгівлі спричиняють появу нових можливостей для ведення бізнесу – розраховуватися за поставлені товари, виконану роботу та надані послуги електронними грошима. Електронні гроші є новим інструментом розрахунків. У зв'язку з цим актуальним стає дослідження питання фінансового обліку електронних грошей у системі управління фінансовими ресурсами підприємства.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Сьогодні найбільш поширеною формою розрахунків є безготівкова. Розвиток безготівкових розрахунків і особливості їх бухгалтерського обліку досліджували такі учені: Н. В. Агафонова, С. В. Анурєєв, Ф. Ф. Єфімова. Економічну сутність електронних грошей розглядають П. Ю. Грицюк, О. С. Олексюк, О. В. Мостіпака, В. Кравчук.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сьогодні існує дуже велика кількість криптовалют. Ринок криптовалют (або «віртуальних» чи «електронних» грошей) успішно функціонує і дає можливість проаналізувати динаміку вартості, попиту та пропозиції близько 90-100 різних криптовалют. Серед найбільших за обсягом капіталізації криптовалют: Bitcoin, Ethereum, Ethereum Classic, Dash, Ripple, Monero, Litecoin, NEM, Augur, MaidSafeCoin та ін. [1].

Найпоширенішою і найдорожчою серед криптовалют є Bitcoin. Термін «біткоїн» запозичений з англійської мови («bitcoin») і утворений шляхом злиття слів: «bit» (одиниця комп'ютерної пам'яті) і «coin» (монета) [2]. За офіційними даними 2 березня 2017 року, вперше в історії, біржова вартість Bitcoin перевищила вартість унції золота [11]. Усього дев'ять років знадобилося, щоб зрости в ціні з 10000 Bitcoin за дві піци до понад 7990 доларів за одну віртуальну монету.

Коли йдеться про прибутковість, за фінансовими показниками Bitcoin позаздрили б багато традиційних інструментів капіталовкладень. Так, за останні 5 років прибутковість Bitcoin майже у 8 разів перевищила цінні папери Google і Facebook. Важливим є той факт, що вартість Bitcoin не корелює з вартістю інших фінансових інструментів. Іншими словами, Bitcoin може слугувати вдалим способом страхування ризиків інвестиційного портфеля.

Ця віртуальна валюта має переваги в тому, що є децентралізованою, усі операції за її участю анонімні, а центр емісії відсутній. Торгові угоди проводяться тільки в електронному форматі, а операції купівлі-продажу такої валюти можна здійснити через онлайн-біржі. За допомогою спеціальних обмінних пунктів в онлайн-мережах (WebMoney) або через брокера Форексу (FXOpen) криптовалюту можна обміняти на основні валюти світу.

Широкий інтерес до криптовалютних інвестицій зрозуміти нескладно. З точки зору інвестора, основними перевагами Bitcoin як інвестиційного інструменту є висока теоретична прибутковість, а також анонімність інвестиції і можливість особисто взяти участь у розвитку перспективного продукту. На це накладаються економічні реалії сучасності: низькі процентні ставки банків, мляві темпи зростання економіки більшості розвинених країн і очікування періоду економічної нестабільності, що в сукупності призводить інвесторів до вкладів в нестандартні, але перспективні активи.

Bitcoin подібний до електронних грошей, але саме принципи повної анонімності, відсутності контролю і обмеженого випуску відрізняють його від роботи електронних платіжних систем [8].

І саме через це (анонімність та неоподаткованість) правовий статус криптовалют дуже розрізняється в різних країнах. У деяких країнах операції з оплатою Bitcoin як платіжним засобом, дозволені офіційно. Відомим фактом є те, що 22 жовтня 2015 року Європейський суд виніс офіційну постанову, що «операції обміну на фіатні валюти звільняються від ПДВ, але в законі так само підкреслюється, що ПДВ поширюється на оплату поставок товару і надання послуг. Суд рекомендував всім країнам Євросоюзу виключити криптовалюту з числа активів, що підлягають оподаткуванню».

Зокрема, Європейський союз (ЄС) не прийняв певного закону щодо статусу біткоіна як валюти. У жовтні 2012 р Європейський центральний банк випустив звіт про віртуальну схему валюти, яка торкається системи Bitcoin і коротко аналізує її правовий статус, відповідно до існуючого законодавством ЄС. 13 грудня 2013 р. Європейська банківська організація, контролюючий орган ЄС, відповідальний за повідомлення установ ЄС по банківській справі, регулювання електронних грошей та платежів, випустила попередження про небезпеки, пов'язані з такими угодами, як покупка, зберігання або торгівля віртуальною валютою, оскільки «ходіння» Bitcoin не регулюється законодавством.

Німеччина встановила правовий статус криптовалюти, Bitcoin зокрема, як приватних грошей, за допомогою яких можуть здійснюватися багатосторонні клірингові операції. Дозволяється безготівковий розрахунок (у Bitcoin) на всій території Федеративної Республіки Німеччини.

Національний банк Хорватії ухвалив, що криптовалютою можна користуватися в країні на законних підставах, але законним платіжним засобом вона вважатися не може.

У Японії з квітня 2017 р. віртуальна грошова одиниця Bitcoin почала виконувати функцію повноцінної валюти [3]. Триває вдосконалення системи оподаткування операцій в криптовалюті, відбувається детальне дослідження ситуації на ринку криптовалют.

У Таїланді дозволено обмін криптовалюти на національну валюту, але операції з оплатою в криптовалюті заборонені.

Для громадян Китаю дозволені будь-які транзакції в криптовалюті, проте заборонені для працівників банків. 3 грудня 2013 р. Центральний банк Китаю, а також деякі міністерства і ряд комісій видали «Повідомлення про заходи обережності, пов'язані з ризиками використання Bitcoin». У цьому документі Bitcoin названий спеціальним «віртуальним товаром», а також відзначено, що за своєю суттю Bitcoin не може називатися і вважатися валютою. Забороняється використання Bitcoin фінансовими і платіжними установами, забороняється купівля або продаж Bitcoin, надання прямих або непрямих, пов'язаних з Bitcoin, послуг ринковим агентам, зокрема заборонені реєстрація, торгівля, врегулювання та ін. Заборона поширюється на використання криптовалюти як клірингового інструменту, торгівлі Bitcoin з китайською юані та іншими іноземними валютами.

У США криптовалюта розглядається як майно і підпорядковується законам оподаткування. США пояснюють свою позицію тим, що анонімні розрахунки (при неможливості встановлення платника і одержувача) є благим ґрунтом для розвитку нелегальних операцій, у яких фінансування тероризму стоїть не на останньому місці. Ряд експертів взагалі висувають версію, що біткоїн цілком і повністю – проєкт якогось могутнього злочинного співтовариства. Але інтерес інвесторів, особливо американських, до Bitcoin зростає. Законодавче зібрання штату Каліфорнія ухвалило, що діяльність компаній, котрі працюють з криптовалютою, буде регулюватися так само, як і банківська.

Парламент Швейцарії ухвалив: вважати криптовалюту за іноземну валюту.

Щодо Сінгапуру, то всі операції з криптовалютою регулюються й контролюються державою. Сінгапур і Норвегія прирівняли торгівлю Bitcoin до реалізації програмного забезпечення і просто віртуальної продукції, а тому запропонували обкладати податком прибуток від таких операцій в офіційно визнаній національній валюті.

У Болгарії будь-які операції з криптовалютою обкладаються податком у розмірі 10%.

В Іспанії готується відкриття 7 тис. банкоматів для обміну біткоїнів на євро, 3 тис. таких банкоматів є в Польщі [10].

На початку 2017 р. у Відні (Австрія) офіційно відкрився перший у світі біткоїн-банк («Bitcoin-Bank») [7].

На початок 2018 року статус криптомонет у Росії не визначений. Ринок є, а законодавчої бази немає. Криптовалюта визнана біржовим активом, але не валютою. У 2017 році Костромський суд розглядав справу за фактом обміну біткоїни на реальні гроші. Спираючись на ст.172 КК РФ («Про фальсифікації фінансових документів групою осіб»), суд прийняв рішення про незаконність даної операції.

Таким чином, можна зробити кілька висновків про статус криптовалюти в Росії:

- це нематеріальний актив;
- можуть використовуватися не тільки для законних операцій, але і для відмивання доходів від продажу зброї, фінансування терористів;
- відсутня прозорість ринку криптовалюти;
- ЦБ відмовляється легалізувати криптомонети, вважаючи їх грошовим сурогатом;
- єдиної стратегії розвитку ринку криптовалюти у Мінфіну і ЦБ РФ немає.

Водночас час Банк Росії розглядає можливість створення наднаціональної цифрової валюти. Як зазначила перший заступник голови ЦБ, цілком можливо, що 2018 рік буде присвячений опрацюванню підходів до можливості випуску такої наднаціональної цифрової валюти.

На думку Центрального банку Болівії, валюта, яка не видається і не контролюється урядом або уповноваженим органом, є незаконною.

Еквадор категорично забороняє використання криптовалюти.

У Франції банкам дозволено здійснювати транзакції клієнтів у криптовалюті.

У Нідерландах криптовалюта не підпадає під жодне з визначень грошей і тому не асоціюється з ними. Саме тому уряд їхнього власника уряд обкладає податком на власність, який становить 25%.

Як і в більшості пострадянських державах, в Україні Bitcoin ще не отримав поширення, хоча в Інтернет-сфері використовується досить активно. У нашій країні досить проблематично використовувати таку валюту в повсякденній діяльності, оскільки неможливо оплачувати нею товари чи послуги. Лише одиниці українських онлайн-магазинів і підприємств вказують на своїх сайтах про те, що приймають криптовалюту як форму оплати.

Згідно із законопроектом:

- регулювання ринку криптовалют буде здійснювати НБУ;
- прибуток, отриманий на біржах, підлягає оподаткуванню;
- держава не бере на себе відповідальність за фінансові втрати людей через використання криптовалют особисто або через біржі;
- майнери криптовалют повинні будуть сплачувати податок (але механізм сплати податку не прописано);
- криптовалюти можна обмінювати на інші криптовалюти, електронні гроші, фіатні гроші, товари або послуги та ін.;
- до криптовалютних транзакцій будуть застосовувати ті самі норми регулювання, що й до договорів обміну.

Національний банк керується й тим, що Європейське банківське управління закликала банки ЄС утриматися від операцій з криптовалютою, зокрема й Bitcoin, доки не буде створена система правил, яка зможе запобігти потенційним зловживанням [6].

Незважаючи на все це, Україна входить у топ-5 країн світу за кількістю користувачів різними Bitcoin-гаманцями. Причиною цього є факт значної популярності Bitcoin серед українських IT-фахівців, які активно інвестують у цю валюту [5]. У 2016 році юридична компанія «Ахон Partners» стала першою українською компанією, що внесла біткоіни у свій статутний капітал [7].

ВИСНОВКИ

Отже, ставлення держав до криптовалюти дуже різне. Регулятори монетарної системи багатьох, зокрема і демократично розвинених країн виступають проти дії криптовалюти на своїй території, приписуючи цьому механізму високу ймовірність тіньової складової. Вони виступають проти її анонімності та неможливості її оподаткування. Прямі заборонні заходи діють в Болівії та Еквадорі. Велика кількість країн обрали позицію очікування – це країни Євросоюзу, Велика Британія, Швейцарія, США, Канада, Японія, країни Південно-Східної Азії.

Більшість розвинених країн адаптує своє законодавство для регулювання нових електронних грошей, що дозволить повільно пристосувати нововведення фінансового ринку криптовалюти до сучасних реалій.

Сьогодні парламенти кожної країни розуміють, що зупинити наступ цифрової економіки неможливо. І саме на фоні розвитку криптовалюти, потрібно поступово вводити нові законопроекти щодо можливості використання електронних грошей.

Регулювання криптовалютного бізнесу залишається предметом дискусій, зокрема й на державному рівні, а відповідна нормативно-правова база на даний момент недостатньо

опрацьована, тому кожен факт виникнення криптовалютних відносин слід розглядати індивідуально.

Зважаючи на наведений список країн, можна зробити висновок, що загалом позитивне ставлення до біткоїнів характерне для розвинених країн, а в країнах, що розвиваються, існують деякі обмеження в цій сфері. Проте зараз фінансове законодавство в більшості країн адаптується до регулювання відносин, пов'язаних із криптовалютами [13, с. 178–180].

ЛІТЕРАТУРА

1. CryptoCurrency Market Capitalizations. URL: <http://coinmarketcap.com> (дата звернення: 07.04.2018).
2. Ліхачов М. О. Скромна чарівність біткоїна: українські реалії використання крипто валют. Forbes Україна. URL: http://forbes.net.ua/ua/opinions/1428255-skromnacharivnist-bitkoina-ukrayinski-realiyi-vikoristannya-kriptovalyut?utm_medium=social&utm_source=facebook.com&utm_campaign=skromna-charivnist-bitkoina-ukrayinski-realiyi-vikoristannya-kriptovalyut (дата звернення: 07.04.2018).
3. Баликова Н. А. Японія визнала біткоїн платіжним засобом. *Голос України*. 2017. № 61. С. 5.
4. Куцевол М.А., Шевченко-Наумова О.А. Поняття та економічна природа крипто валюти. URL: <http://ir.kneu.edu.ua:8080/bitstream/2010/16391/1/79-85.pdf> (дата звернення: 07.04.2018).
5. Bitcoin: як в Україні використовують криптовалюту. *Конкурент – ділове інтернет-видання Волині*. URL: <http://konkurent.in.ua/news/golovna/12240/bitcoin-yak-v-ukrayinivikoristovuyut-kriptovalyutu.html> (дата звернення: 07.04.2018).
6. Лист Національного банку України «Щодо віднесення операцій з «віртуальною валютою/криптовалютою «Bitcoin» до операцій з [...] від 08.12.2014 р. № 29-208/72889. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v2889500-14> (дата звернення: 07.04.2018).
7. У Відні відкрився перший у світі біткоїн-банк. *Конкурент – ділове інтернет-видання Волині*. URL: <https://konkurent.in.ua/news/svit/11839/u-vidni-vidkrivsya-pershij-u-svitibitkojnbank.html> (дата звернення: 07.04.2018).
8. Курс Bitcoin // Finance.ua. URL: <http://charts.finance.ua/ua/currency/bitcoin/-/1/btc> (дата звернення: 07.04.2018).
9. Закон України «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»: прийнятий Верховною Радою України 05.04.2001 № 2346-III; редакція від 06.11.2016 на підставі 1664-19. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2346-14> (дата звернення: 07.04.2018).
10. В Іспанії біткоїни можна буде купити в банкоматах. *Економічна правда*. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2017/01/18/617995/> (дата звернення: 07.04.2018).
11. Вартість біткоїна вперше в історії перевищила вартість унції золота // Zik. URL: http://zik.ua/news/2017/03/03/vartist-bitkoina_vpershe_v_istorii_perevyshchyla_vartist_untsii_zolota_1054415 (дата звернення: 07.04.2018).
12. Що таке біткоїн?. *Invest-Program – прибуткове інтернет-інвестування*. URL: <http://invest-program.com.ua/shho-take-bitkoin/> (дата звернення: 07.04.2018).

УДК 336.02:336.22:347.73(477)

СУТНІСТЬ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

Коваленко А.В., аспірант

Запорізький національний університет
Україна, 69063, м. Запоріжжя, вул. Жуковського, 66
art.kovalenko.95@gmail.com

Стаття присвячена аналізу та узагальненню наукових підходів щодо трактування поняття та сутності податкової політики. Розкрито сутність поняття податкової політики на рівні підприємства, країни та як правовий сегмент. Виокремлено особливості, які виділяють учені в податковій політиці задля направлення податкової політики в окрему сферу. Тобто податкова політика може розглядатися як на макrorівні, так і на макrorівні. Кожен термін має свої особливості, у які входять завдання, цілі та функції податкової політики. Податкова політика підприємства має основне завдання – оптимізація податкового навантаження. Для